

ARID HUDUDLARDA SURUNKALI RINOSINUSITNI TASHXISLASHDA BURUN SHILLIQ QAVATI TO'SIQ FUNKSIYASINI BAHOLASH METODOLOGIYASI

Muzafarov N.N.

*Buxoro davlat tibbiyot instituti,
Otorinolarinologiya kafedrası*

Dolzarbliqi. Zamonaviy rinologiyada surunkali rinosinusit (SRS) etiopatogenezida burun bo'shlig'i va yondosh bo'shliqlar shilliq qavatining to'siq (epitelial barrier) funksiyasi buzilishi hal qiluvchi bo'g'in sifatida qaralmoqda. O'zbekistonning arid (quruq-issiq) zonalarida havoning past namligi, yuqori changlanish darajasi hamda keskin termik o'zgarishlar epiteliy hujayralarining distrofiyasiga va mukotsiliar klirensning tormozlanishiga olib keladi. Amaliyotda ko'pincha kasallikning anatomik va radiologik belgilari baholanib, shilliq qavatning mikrofunksional va sitologik o'zgarishlari e'tibordan chetda qolmoqda. Shu bois, mintaqaviy noqulay sharoitlarni hisobga olgan holda shilliq qavat himoya tizimini kompleks baholash usullarini ishlab chiqish dolzarb hisoblanadi.

Tadqiqotning maqsadi. Arid iqlim sharoitida surunkali rinosinusit bilan kasallangan bemorlarda burun shilliq qavatining mukotsiliar transporti va sitologik parametrlarini baholash orqali erta tashxislash algoritmini takomillashtirish.

Tadqiqot bazasi va usullari. Ilmiy tadqiqot Buxoro davlat tibbiyot instituti kafedra bazasi hamda "Buxoro LOR Med Centre" xususiy klinikasi bazasida olib borilishi rejalashtirilgan. Tadqiqot dizayniga ko'ra, ambulator va statsionar murojaat qilgan SRS bilan og'riq bemorlarda quyidagi instrumental-laborator tekshiruvlar majmuasi qo'llaniladi:

Qattiq va egiluvchan endoskoplarni yordamida burun bo'shlig'i arxitektonikasi va shilliq oqimini vizualizatsiya qilish;

Saxarin testi yordamida mukotsiliar klirens vaqtini aniqlash;

Burun shilliq qavatidan olingan surtmalarning rinositologik tahlili (neytrofillar, eozinofillar va destruksiyaga uchragan kiprikli hujayralar nisbatini hisoblash);

Zaruriyat tug'ilganda burun yondosh bo'shliqlari kompyuter tomografiyasi (KT) ma'lumotlarini funksional buzilishlar darajasi bilan korrelyatsiya qilish.

Kutilayotgan ilmiy va amaliy natijalar. Davlat va ixtisoslashtirilgan xususiy klinika bazalari imkoniyatlarini birlashtirish orqali olingan ma'lumotlar yordamida arid iqlimning shilliq qavat morfologiyasiga ta'sir darajasi aniqlanadi. Mukotsiliar tizim va sitologik ko'rsatkichlarning me'yordan og'ish darajalari asosida rinosinusit qaytalanishini oldindan prognoz qilish hamda shilliq qavatni himoyalovchi maqsadli konservativ davo choralari ishlab chiqiladi.

Xulosa. Burun shilliq qavatining to'siq funksiyasini erta va differensial baholash arid mintaqalarda surunkali rinosinusitni davolash samaradorligini oshirish va kasallik remissiya muddatini uzaytirishda muhim mezon hisoblanadi. Ikki yirik klinik baza hamkorligida ishlab chiqiladigan diagnostik yondashuv klinik amaliyotga yangi standartlarni joriy etishga xizmat qiladi.